

Kronika

Slavističnega društva Slovenije

[Http://www.ff.uni-lj.si/slovjez/sds/sds.html](http://www.ff.uni-lj.si/slovjez/sds/sds.html)

Izdaja Slavistično društvo Slovenije
Aškerčeva 2, 1000 Ljubljana
Izdajatelj je lastnik glasila.

List za člane društva

Ur. Miran Hladnik

Ljubljana, 3. 1. 2005

Letnik 8, št. 49

[Http://www.ff.uni-lj.si/slovjez/sds/kronika49.doc](http://www.ff.uni-lj.si/slovjez/sds/kronika49.doc)

Člani Slavističnega društva prejemaajo glasilo Kronika brezplačno. Izdelek se ne prodaja. Naklada tokratne številke Kronike Slavističnega društva Slovenije je 1100 izvodov.

Starši in literatura

Na začetku šolskega leta smo imeli na šoli predavanje o razredništvu. Tisto, kar me je presenetilo, je bilo radikalno različno pojmovanje vloge razrednika glede na to, ali je mnenje o njegovi vlogi v razredu podal dijak, razrednik, ravnatelj ali starši. Medtem ko se je npr. dijakom zdela najpomembnejša animacijsko-opazovalna vloga razrednika in najmanj vzgojno-pedagoška, je bilo pri starših ravno obratno (na izbiro je bilo ponujenih šest različnih vlog). Ko gledam na roman Menuet za kitaro, se mi zdi, da se dogaja nekaj podobnega. Kriterijev, po katerih naj bi bilo izbrano delo, je več, a če bi jih razvrščali po pomembnosti, bi jih dijaki, učitelji praktiki, starši in literarni strokovnjaki seveda razvrstili drugače (staršem, vsaj tistim, ki so se oglasili, je najpomembnejši vzgojno-pedagoški). Problem je torej, čigava hierarhija kriterijev je najbolj relevantna za šolski/maturitetni izbor. Samoumevno se nam zdi, da smo to mi, strokovnjaki in pedagogi (No, ko sem prejšnji teden bral interpretacijo posameznih členov novega Šolskega reda v srednjih šolah, sem izvedel, da je v primeru šolajočih polnoletnih otrok "Zakon o starševstvu močnejši od Zakona o polnoletnosti"! Raje ne razmišljam, kaj to pomeni za dijak, ki se pri osemnajstih poroči). Pa tudi tu se pojavi težava – je pomembnejša hierarhija kriterijev učitelja praktika ali literarnega strokovnjaka (nepraktika)? Praktiku bi se namreč zdel pomemben tudi kriterij, ki je za literarnega strokovnjaka malenkosten, tj. primernost literarnega dela za skupinsko obravnavo. Prav tu sta bila lanskoletna izbranca Alamut in Krasni novi svet odlična – zanimivih učnih ur res ni bilo težko pripraviti. Pri Menuetu bo/ju učitelju precej težje animirati dijake, saj je snov manj "oprijemljiva" in bolj "fluidna". Za mir v prihodnje bo treba preprosto povedati, čigava hierarhija kriterijev ima prednost. Vsekakor to ne morejo – kljub ustavnim pravicam – biti starši, (jaz osebno bi moral v najboljšem primeru primerjati Pesem ptic trnovk in Ukano I). — **Klemen Lah** (klemnov@email.si), 30. nov. 2004

[...] Ko se je pričela sveta vojna za čistost slovenskih najstniških čtiv, sem nekaj naslovov s črne liste posredovala prijateljici Nataši Konc Lorenzutti, ki [...] je tudi avtorica letošnjega otroškega šmarničnega branja. Prebrala je Princesko z napako Janje Vidmar in njen odziv Princeska z vžigalicami je izšel v zadnji številki Družine (28. 11.). [...] Očitno pa ne bo osamljena, saj v uredništvo Družine že prihajajo odzivi, ki kažejo vse kaj drugega kot apriorne obsodbe "tistih umazanih knjig". Čas bo pokazal marsikaj; menim pa, da je objava Natašinega pisma v Družini precejšen korak naprej. — **Marta [Zabret]** (marta.zabret@guest.arnes.si), 1. dec. 2004

Zakonca Juhant sta napisala, da je njun sin po nekaj straneh odložil Zupanov Menuet, ker mu je tako narekovala vest. Kaj je takega na prvih straneh? Nič posebnega; toda nekako na 17-i strani piše, da je partizane izdal eden od "ta belih, /.../ Tak vljuden gospod. Pobožnjakar". Domnevam, da je fanta zmotil ta odlomek; morda se motim, toda na začetku resnično ni ničesar drugega. Ta odlomek pa je

zgodvinsko resničen: med vojno so izdajali tako eni kot drugi. Fant torej trdi, da mu vest ne dopušča, da bi vedel, da so bili med vojno tudi belogardisti slabi.

Kaj pa je za kristjane vest? (Domnevam, da je družina Juhant krščanska družina, ker se na njih pač sklicuje krščanska organizacija.) Vest je človekova sposobnost, izvirajoča od Boga, da razlikuje dobro od zlega; ljudje radi rečemo, da je to glas Boga v človeku. Vest je sposobnost za pravilno uporabo božjega moralnega kodeksa.

Kaj torej trdi fant? Da Bog želi, naj fant živi v prepričanju, da belogardisti med vojno niso izdajali. Vemo pa, da to ni res in da tako prepričanje pogosto vodi v manjši ali večji konflikt. (Tako tudi v tem primeru.) Bogu pripisati, da se zavzema za nevednost ali celo za neresnico in da želi konflikt, je najbrž bogokletno (= zoper 2. zapoved). Z drugimi besedami: po mojem fant knjige ni odložil zaradi vesti, ampak zaradi političnega prepričanja.

Ko sem se pred tedni prvi oglasil na to temo, sem rekel, da bi koristila manjša konferenca na to temo. Ta hip ne mislim več tako, saj bi privatni ideološki ugovor ene ali dveh družin postal javni problem. — *Aleš Bjelčevič* (aleksander.bjelcevic@guest.arnes.si), 3. dec. 2004

Ko sem se pred tedni prvi oglasil na Menuetovo temo, sem rekel, da bi koristila manjša konferenca, s starši kot glavnimi "referenti". Ta hip ne mislim več tako, saj bi privatni ideološki ugovor ene ali dveh družin postal javni problem. Ta konkretni problem je treba reševati na štiri oči (pri čemer bodimo strokovnjaki manj arogantni; tu se strinjam z Denisom Ponižem). Potrebna je drugačna konferenca, konferenca na dve temi: a) literatura in morala ter b) literatura in pravo.

ad 1) Vsi naši pouki književnosti se premalo ukvarjajo z moralnim učinkovanjem literature. Ukvarjamo se z a) obliko, ki povzroča estetski učinek in b) s tisto vsebino, ki prinaša objektivno spoznanje o svetu (= s tistim delom literature, kjer literatura slikovito posreduje predvsem tista znanja, do katerih lahko pridemo tudi po drugi poti; k vprašanju, ali je literatura tudi avtonomna spoznavna dejavnost, se v šolah pristopa nepremišljeno). Dijaki in študentje pa literaturo v veliki meri berejo zato, da se iz nje naučijo, kako ravnati v določenih življenjskih položajih, situacijah. V literaturi iščejo dodatne ali alternativne moralne ideje oz. vrednote in vrline. To je prva tema morebitne konference – kako literatura moralno učinkuje na beročega in kakšna je vloga oz. naloga oz. odgovornost pouka književnosti pri moralni vzgoji dijakov in študentov. Danes, ko ni jasno, kje je meja med skupno/univerzalno moralo in specialno moralo različnih družbenih skupin, ki jim posamezniki pripadamo, je to zelo važno vprašanje.

ad 2) Druga tema bi govorila o nekem drugem moralnem učinku literature; gre za probleme tipa Smolnikar in Pikalo. Tu je bila stroka še bolj arogantna kot v gornjem primeru – brez dobrih argumentov je podprla oba pisatelja. Gre za tole:

romani (novele ...) prikazujejo osebe tako, da prikažejo tudi njihove slabosti (kaj je slabost, je seveda stvar posameznikove moralne presoje, moralna presoja izhaja iz vrednot, vrednote pa NAJBRŽ ne izhajajo iz dejstev; vrednote so v tem smislu NAJBRŽ neutemeljene, apriorne). Kadar roman beremo kot alegorijo (morda celo kot roman s ključem), nas zanima, ali je v romanu opisana kaka realna oseba in katera je ta oseba. Če obstajajo dobri razlogi, da osebo prepoznamo (enako ime, enaki dogodki, enaka imena ostalih oseb v romanu – vse to najdemo v sicer odličnem romanu *Ko gori olistajo breze*), se zastavi nekaj vprašanj. Prvo (oz. nulto): Kateri znaki kažejo, da roman alegorično opisuje realne osebe (da gre npr. za roman s ključem)? Dalje: Ali je opis resničen? Ali je pisatelj dolžen priskrbeti argumente za resničnost svojih trditev (čeprav gre za alegorični opis realnih oseb)? In če jih nima, ali gre za obrekovanje? — **Aleš Bjelčevič** (aleksander.bjelcevic@guest.arnes.si), 3. dec. 2004

Žal razprave o Zupanovem romanu nisem spremljal od začetka, zato se opravičujem, če bom s svojim mnenjem ponovil stvari, ki so bile tukaj morda že povedane. Z Alešem Bjelčevičem se popolnoma strinjam, ob enem pa dodajam, da se mi zdi zanimivo, da ni prišlo do polemike že pred leti, ko so bili na seznamu maturitetnega čtiva Kovačičevi Prišleki, ki bi po mojem mnenju lahko bili prav tako politično in moralno sporni in ob katere bi se s političnega vidika morali spotakniti predvsem "ta rdeči", pa se hvala bogu niso. Mislim, da gre tukaj zgolj za politične frustracije določene skupine ljudi.

Vrednotenje literature na tak način je verjetno posledica omejenosti, nevednosti in nezmožnosti kritičnega pristopa k literarnemu delu. Da je dijak v četrtem letniku srednje šole, sposoben po prvih prebranih straneh nekega romana povedati le to, da mu je vest narekovala, da knjigo odloži, je precej žalostno. Še huje pa se mi zdi, da potem zgroženi starši zaženejo vik in krik in hočejo knjigo kar prepovedati. Živela cenzura! Mislim, da se bomo s takimi dejanji kaj hitro vrnili v čase, ko so tovariši vzklikali SMRT FAŠIZMU, SVOBODA NARODU. — **Žiga Rangus** (rangus@pinkponk.com), 3. dec. 2004

Dober večer, kar je zapisal Ales, je ne samo točno, temveč tudi resnično. Nekateri pac vemo, kako se odziva družina Juhant se iz časov, ko so njihovi otroci obiskovali nizjo vrsto sole. Zato je Ponizev predlog sprenevedanje – akademsko in retorčno lepo berljivo besedilo, ki bi odprlo greznico, ce bi mu sledili.

Strinjam pa se, da bi veljalo celoviteje razmisljati o podpori tovrstnega pedagoskega pocetja. Vendar nisem prepričan, da je Zupan nam tu tako tuj, odmaknjen in nedosegljiv, kakor sta morda ali verjetno Proust in Dostojevski ali Joyce (saj je samo po pomoti izstopil na ljubljanski postaji). Ivan Prijatelj je ze leta 1917 zapisal, da so za nas tu in za naso identiteto pomembni (klasicni) pisatelji, ki so oblikovali nasega, tukajsnega duha. No, in *zelo* so ga oblikovali tudi R. Vrancic, J. Gradisnik itd., da me ne bo kdo napacno razumel.

Iz svojih studentskih let se spomnim sosolkinih pojasnil, na kaksni podlagi je Zupan pisal ta svoj roman. Ker je prijateljela z njim, sem ji kar verjel. Vloga pogledov, ki so odločilni na toliko ravneh v romanu, temelji na teoloskih spisih največjih mislecev – ne vem več zatrdno, ali je omenjala Avgustina ali Tomaza Akvinca ali oba. In ta dela je bral v zaporu. Tako se zdi, da bi te krscanske ljudi osupnilo dejstvo, da jih moti roman, ki temelji na njihovih lastnih miselnih koreninah. Dvomim pa, da bi jih to omajalo v njihovem ravnanju. — **Igor Kramberger** (k@aufbix.org), 4. dec. 2004

Empiričnim analizam mladinskega branja in vlogi staršev pri vzgoji bralnih navad je posvečeno več člankov v zadnjih številkah revije *Poetics*, zlasti v lanski 2003/3–4 (gl. pod avtorji Gerbert Kraaykamp, Marc Verboord in Kees van Rees). — [Http://www.delo.si/index.php?sv_path=43,6528&id=3d8ab7bb9b9787bdd2196cd61a7eae0204&t=html&p=2](http://www.delo.si/index.php?sv_path=43,6528&id=3d8ab7bb9b9787bdd2196cd61a7eae0204&t=html&p=2) — Peter Kolšek, Mama ne pusti (Delo 11. dec. 2004), o ogovoru vesti pri izbiri šolskega berila. — **miran**

Ker nisem posebno bister, posebej ne toliko, da bi znal razvozljati vse miselne obrate kolegov Bjelčeviča in Krambergerja, sprašujem javno: ali gre v debati za neko društvo staršev, torej za del civilne družbe oz. civilne iniciative, ki združuje več kot samo peščico (nezadovoljnih, frustriranih, z vestjo obremenjenih (sic!)) ali za neko posamezno družino in njenega sina. Če je v igri druga opcija, seveda nima smisla prirejati kakšnega soočenja na temo razumevanja in zavračanja literarnih del. Če pa ostajamo pri prvi, se sprenevedajo tisti, ki mislijo, da bodo z močjo avtoritativnih (ne strokovnih!) potez utišali nezadovoljne, pa naj le-ti sodijo še v tako njim neljube kategorije sodržavljanov. — **Denis Poniz** (denis.poniz@guest.arnes.si), 3. dec. 2004

Dober dan, skusal bom odgovoriti po najboljših močeh. Morda ne bom dovolj jasen, morda pa me kdo znova ne bo razumel, a ne po moji krivdi. Zelo verjetno nimam pravega lijaka ...

1. V debati o Zupanovem romanu gre predvsem za eno družino, morda pa za nekaj starsev.
2. Iz njihovih izjav je razvidno, da jih moti izključno politična konotacija, ki ne povzdiguje kolaboracionistične strani v II. svetovni vojni. Če bi jih motilo kaj drugega - vzgojno zanimivega, bi se prej spotaknili ob prozo Mateta Dolenca, ki je v marsicem dosti bolj neposredna kot Zupanov roman. In je na seznamu za Cankarjevo priznanje.
3. Imam zelo malo avtoritete. Ne vem, kaj je avtoritativno ravnanje in vedenje. Morda bo kaksna dovolj bistra glava to dvojje prepoznala v naslednji zgodbi.

Studentka mi je 4. decembra na fakultetni elektronski oglasni deski sporočila, da ne razume, zakaj je v seznamu literature pri predmetu "Sociologija kulture"

Curtiusova knjiga "Evropska literatura in latinski srednji vek". Knjiga se ji ne zdi sociolosko obarvana in ne razume, kaj je namen branja predpisanih besedil. <http://mail.pfmb.uni-mb.si/tabla/index.php?board=4;action=display;threadid=36> Sicer je zapisala tudi to, da na predavanja ne prihaja, ker obiskuje vaje pri predmetu Multimedia II. Tako ne vem, kaj je pravi razlog za odsotnost: obvezna prisotnost na vajah ali neprimerna literatura. A ne glede na to:

– Naj kot profesor sam sestavljam seznam literature ali skupaj z bodocimi študenti (jih obisecem v 2. letniku in se dogovorim, kaj bi radi brali v 3.; kaj pa v primeru 1. letnikov)?

– Naj predpisujem samo učenike ali tudi monografije? Marsikoga (ali večino) namrec moti prav to, da ni učenik in se ne morejo preprosto uciti "resnic" na pamet. Pojasnilo: gre za bodoce profesorje sociologije in se necesa, kar imajo vpisano kot drugo smer. Vecina se jih bo znasla po osnovnih in srednjih solah.

– Naj menjujem literaturo vsakih nekaj let ali puscam seznam nespremenjen, ker si potem lahko pripravijo izvlecke – in izognejo branju? Tako pridem do zadnje tocke.

4. Ce bi slo za resen namen in vzgib, bi starsi (in drustvo) predlagali institucionalno obliko sodelovanja, ki bi bila vpeljana postopoma. Take zadeve niso izvedljive cez noc in ne morejo biti zgolj skrb nekaj razvnetih ali glasnih starsev, ki zavzamejo pozicijo, kot da govorijo v imenu vseh starsev in njihovih otrok.

Kriteriji, ki so bili doslej omenjani, da je po njih opravljena izbira, bi morali biti se naprej upostevani – pri vseh vpletenih. Spreminjanje kriterijev bi moralo biti izvedeno se bolj postopoma in s premislekom.

5. Sklep. Ceprav: kaj se nam obeta, ko bodo sedanji študenti postali ucitelji? Bodo odlocali manj avtoritativno? Bo svet lepsi in solanje res prijetejse?

In starsi? Smo vsevedni? Bomo sodelovali pri reformiranju vseh ali samo nekaterih predmetov? Bomo drugim, najbolj glasnim starsem zaupali, da se vpletajo namesto nas? So ti drugi starsi boljsi, primernejši od strokovnih komisij (in vseh vpletenih ustanov)?

Predstavljajte si skupino drzavljanov (ali drustvo), ki bi predlagala vpeljavo 110 V napetosti pri elektricni distribuciji, ker bi to olajvalo uvoz elektricnih aparatov iz nekaterih neevropskih dezeli. Kako se naj odzovejo elektro-distribucijska podjetja, ki imajo res monopolen polozaj?

Sola je nekaj mehkejsiega, bolj občutljivega kot elektro-distribucija. Zato smo pripravljene odgovarjati, o vsem tem javno razmisljati – vpleteni in tudi taki, ki

nsimo vpleteni po nobeni plati. Moja pisanja so ravno tako delna, popacena zaradi perspektive s strani kot mnoga druga v tej razpravi. Vsekakor niso pisana s pozicije moci ali avtoritete. — *Igor Kramberger* (k@aufbix.org), 6. dec. 2004

Učitelji slovenščine

Dragi kolegice in kolegi!

Pozivamo vse učitelje in učiteljice slovenščine, ki pripravljajo dijake in dijakinje na eksterno maturo, da se s podpisom na dopis Državni izpitni komisiji in Ministrstvu za šolstvo in šport pridružijo zahtevam učiteljev slovenščine v srednjih šolah. Prvi podpisani pobudniki so z Gimnazije Ljubljana Šiška (Slavica Bric Makuc, Jana Koncilja, Rajko Korošec, Barbara Rebolj, Saša Stergar, Neva Šolinc).

Zahteva Državni izpitni komisiji:

Obsežen in zahteven sklop za esej na maturi 2005 (Zupan: *Menuet za kitaro*; Hemingway: *Komu zvoni*) **naj se obvezno ponovi vsaj še v šolskem letu 2005/06**, in to zaradi tega, da bi se čezmerna obremenitev učiteljev in učiteljic slovenščine vsaj malo ublažila. Predlagamo tudi, da naj predpisana umetnostna besedila za maturitetni esej nikakor ne presegajo 40 avtorskih pol (kar znaša približno 600 strani), kar utemeljujemo s tem, da so preobsežni maturitetni sklopi pri tako številčnem gimnazijskem vpisu premnogim le bralna zavora, ne pa vzpodbuda (poleg tega je matura sestavljena iz petih predmetov).

Če Državna izpitna komisija tudi v naslednjih letih namerava vztrajati pri tako obsežnih maturitetnih sklopih, naj na Ministrstvu za šolstvo zastavi besedo za **zmanjšanje učne obveznosti učiteljev/učiteljic slovenščine v srednjih šolah** (večinoma vsi tudi pripravljamo na eksterno maturo).

Zahteva Ministrstvu za šolstvo in šport:

Zahtevamo **ponovno normiranje** obveznosti učiteljev v srednjih šolah, saj **delo slavistov presega vse razumne meje**. Z uvedbo eksterne mature smo dobili dodatne obremenitve, ki niso upoštewane kot nova vsakoletna obveznost.

Poglobljeno branje maturitetnega sklopa (prebrati je treba vsaj dvakrat čez tisoč strani maturitetnega sklopa, ob minimalnem vpogledu v dodatno strokovno literaturo, zahteva **najmanj 150 (sto petdeset) ur**. Ta čas spada k **predpripravam** na delo z dijaki, saj lahko šele po tem delu sledijo konkretne priprave na delo z razredom. To tudi pomeni, da se lahko šele od tega trenutka naprej obremenitev slovenistov/slovenistik primerja z delom drugih učiteljev maturitetnih predmetov.

Zahtevamo tudi **priznanje prepotrebnih in že izvajanih konzultacij z vsakim od dijakov** (vsaj v tretjih in četrth letnikih), in to podobno, kot imajo urejeno profesorji sociologije in psihologije. Z živo besedo bi morali namreč dijakom/dijakinjam predstaviti ustreznost njihovih pisnih izdelkov, predvsem esejev. Individualni pogovor je najbolj učinkovit, saj dijaki lahko ob svojem konkretnem besedilu z mentorjevo pomočjo sami ugotavljajo primerne in neprimerne vsebinske prvne ter ob jezikovno-slogovnih pomanjkljivostih iščejo morebitne izboljšave. — **Rajko Korošec** (rajko.korosec@guest.arnes.si) 22. dec. 2004

Bravo. It's never too late so rekli Indijanci, ko so jim hudobni kavbojci pobili zadnjega bizona! (Podobnost z "uporom" profesorjev slovenščine zoper nesmisle, ki si jih dovoljujejo državni svečeniki, gurujji in vatesi za slovenščino na maturi, je zgolj naključna). — **Denis Poniz** (denis.poniz@guest.arnes.si) 22. dec. 2004

Spletnice

Recenzija spremne besede **Michaela Bigginsa** k svežemu prevodu *Alamuta* v angleščino se nahaja na naslovu <http://www.ijs.si/lit/alamut4.html-l2> (el dva na koncu, ne dvanajst!).

[Http://volksgruppen.orf.at/volksgruppen/aktuell/stories/22322/](http://volksgruppen.orf.at/volksgruppen/aktuell/stories/22322/) — o **Köstlerjevem** prevajanju Cankarja na avstrijskem radiu.

[Http://www.umass.edu/umhome/news/articles/7683.php](http://www.umass.edu/umhome/news/articles/7683.php) — demonstracija iskanja po digitaliziranih rokopisnih dokumentih; univerza v Massachusettsu.

Uporabnikom Univerz v Ljubljani in Mariboru je odslej dostopen servis z elektronskimi knjigami Oxford Scholarship Online. Nabavo je izpeljal konzorcij slovenskih knjižnic COSEC. Obsega preko 750 izbranih knjig s področij filozofije, vede o religijah, politologije in ekonomije uglednega založnika Oxford University Press. Knjige pregledujete po seznamu naslovov, avtorjev in znanstveni disciplini. Pri iskanju lahko zajamete knjige vseh ali samo posameznega področja ter iščete po avtorju, naslovu knjige ali poglavja, ključnih besedah, abstraktu, besedilu, letu izdaje in ISBN. Vsaka knjiga in poglavje je opremljeno z abstraktom in ključnimi besedami. Knjige so v formatu HTML, dovoljeno je tiskanje enega poglavja oziroma do 5 % posamičnega naslova in shranjevanje posameznih delov knjige. Servis je dostopen z lokacij Univerze v Ljubljani in tudi z oddaljenih lokacij s članskim geslom NUK (npr. od doma) za 5 hkratnih uporabnikov. Povezava do servisa:

<http://nukweb.nuk.uni-lj.si:2048/login?url=http://www.oxfordscholarship.com> — **Gorazd Vodeb** (Gorazd.Vodeb@nuk.uni-lj.si) 22. dec. 2004

[Http://taporware.mcmaster.ca](http://taporware.mcmaster.ca) — TAPoRware 1.0, prototip programa za analizo elektronskih besedil na McMaster University in New York University, za fromate xml, html in txt. Program je dosegljiv na naslovu <http://strange.mcmaster.ca/~taporware/>.

[Http://lists.village.virginia.edu/lists_archive/Humanist/v18/0422.html](http://lists.village.virginia.edu/lists_archive/Humanist/v18/0422.html) — diskusija o preprečevanju plagiiranja študentskih referatov.

Objave

V torek 7. 12. 2004 ob 11. uri bo v Literini knjigarni, Miklošičeva 4 v Mariboru tiskovna konferenca ob izidu štirih novih knjig zbirke Zbrana dela slovenskih pesnikov in pisateljev: **France Bernik**, *Simon Jenko (Monografija)*, **Andrej Inkret**, *Edvard Kocbek: Zbrano delo, 8. knjiga (Potopisi: Krogi navznoter, Nemški dnevnik, Pariški dnevnik, Obisk Sovjetske zveze)*, **Goran Schmidt**, *Stanko Majcen (Monografija)*, **France Pibernik**, *Jože Udovič: Zbrano delo, 3. knjiga (Proza, Literarna publicistika)*. — **Jana Skaza** (jana.skaza@studentska_zalozba.litera.org), 3. 12. 2004

Kosovelova knjižnica iz Sežane je v sodelovanju s Fotoklubom Žarek ob dnevu splošnih knjižnic in ob iztekajočem se Kosovelovem letu izdala 22 voščilnic, ki so opremljene s pesnikovimi verzi in fotografijami (motivi: pot, konstrukcija, grozdje, bori, kraška hiša, pesnikov portret, jutro ...). Voščilnice so na voljo v sežanski knjižnici in njenih podružnicah ter v Tomaju (Kosovelova domačija). — **Marjetka Zorzut** (marjetka.zorzut@guest.arnes.si), 1. dec. 2004

Inštitut za slovensko literaturo in literarne vede ZRC SAZU začelja novo zbirko monografij in tematskih zbornikov STUDIA LITTERARIA, s katero skuša v odprtejši, prožnejši obliki obnoviti tradicijo Literarnega leksikona - tako s preiščanim načrtovanjem, širino tem, znanstveno poglobljeno in sodobno obravnavo kakor tudi z odprtostjo v svet in fokusiranjem na slovensko problematiko. Urednika zbirke sta **Marko Juvan** in **Darko Dolinar**, ravnokar pa sta izšli prvi dve knjigi v zbirki. — **Marijan Dovič** (marijan.dovic@zrc-sazu.si) 23. dec. 2004

Drago Šega, *Literarna kritika : termin, geneza, teorija*. Ljubljana: ZRC SAZU, 2004 (Studia litteraria). — Monografija najprej obravnava terminološke oznake, podrobno zlasti pomene in rabe izraza "kritika" od antike do sodobnosti. Prikaz nastajanja literarne kritike začelja z elementi pretresa in presojanja literature v antiki in zasleduje njihov razvoj vse do romantike, ko se je literarna kritika vzpostavila kot samostojna dejavnost in se razločila od literarne zgodovine, teorije in estetike. Nadaljnji potek je zajet pod tipološkimi vidiki biografske,

impresionistične in imanentne kritike, kjer so pregledno strnjene njihove različice od zgodnjega 19. do druge polovice 20. stoletja. Na koncu vzpostavi načelni razloček med kritiko, ki obravnava literaturo glede na njen avtonomni status in notranje opredelitve, ter kritiko, ki presoja literaturo glede na njena razmerja do realnega zgodovinskega oz. družbenega sveta.

Marijan Dovič, *Sistemske in empirične obravnave literature*. Ljubljana: ZRC SAZU, 2004 (Studia litteraria). — Monografija obravnava eno med pomembnimi sodobnimi usmeritvami literarne vede, ki se je po svetu uveljavila v zadnjih desetletjih. Pregledno zajema mnoge relevantne vidike sistemskih in empiričnih pristopov k literaturi. Poznavalsko in jasno predstavi njihov teoretični ustroj, označi njihove metodološke in znanstvenofilozofske podlage, jih umesti v kontekst ostalih tradicionalnih in sodobnih paradigem literarne vede, obenem pa jih komentira, preverja in kritično ovrednoti. Na koncu skicira njihovo recepcijo na Slovenskem ter nakaže, kaj ta paradigma omogoča nadaljnjemu razvoju literarne vede pri nas.

Marjana Kobe, *Vedež in začetki posvetnega mladinskega slovstva na Slovenskem 1778–1850*. Maribor: Mariborska knjižnica in Otrok in knjiga, 2004. 314 str.

Vinko Cuderman, Samo Koler, Rajko Korošec, Janja Perko, *Esej na maturi 2005: Človek v izrednih okoliščinah* [Vitomil Zupan, Menuet za kitaro; Ernest Hemingway, Komu zvonil]. Ljubljana: Gyrus, 2004. 295 str.

V ponedeljek, 20. 12. 2004, je izšla 4. številka študentskega zbornika *Literarna zrna*. Zbornik bodo prodajali člani DMJU vsak dan od 20. do 23. 12. od 10h do 15h v avli Filozofske fakultete. Izdajo bo spremljal tudi literarni večer, na katerem se bodo predstavili avtorji, ki so objavili svoje prispevke v 4. številki zbornika. Literarni večer bo 22. 12. ob 19h v predavalnici 011. — [**Petra Likar**] (literarna.zrna@hotmail.com) 21. dec. 2004

Sto slovenskih pesnikov. Ur. **Franc Zdravec** in **Igor Grdina**. Ljubljana: Prešernova družba, 2004 (Koledarska zbirka). 239 str.

Vabila, razpisi, pozivi, prireditve, dogodki

Vloga ženske poezije na Slovenskem je naslov debatne kavarne v okviru knjižnega sejma v Cankarjevem domu v četrtek 2. decembra ob 14.00. **Sodelujejo Irena Novak Popov, Peter Kolšek, Katja Mihurko Poniž in Lucija Stupica**. — Založba Tuma (<http://www.zalozba-tuma.si>)

Na oddelku za primerjalno književnost in literarno teorijo bo gostoval prof. **Piotr Wilczek**, polonist in komparativist z univerze v Katowicach z dvema predavanjema:

Hate Speech or Brotherly Admonitions? Discourse between Jesuits and 'Heretics' in Early Modern Central Europe (četrtek, 9. decembra, 11.30, pred. 404), in '*Ut pictura poesis eri': Relations between Words and Images in Pattern Poetry* (petek, 10. decembra, 12.15, pred. 4). — **Seta Knop** (Seta.Knop@ff.uni-lj.si), 3. dec. 2004

1. dec. 2004 je bila na Slovenski matici v Ljubljani predstavitev zbornika *Davorin Hostnik med Slovenijo in Rusijo*, z referati lanskega simpozija. — **Magda Breznikar**

Marko Tadić, FF Zagreb, Jezične tehnologije i hrvatski jezik. Predavanje bo v torek, 14. 12. 2004, ob 18.00 v salonu Centra za slovenščino (stavba Univerze, Kongresni trg 12, drugo nadstropje). Vstop je prost in zelo zaželen, sploh glede na skromno udeležbo na prvi Joti! — **Špela Vintar** (spela.vintar@guest.arnes.si)

Primorski slovenistični dnevi bodo letos 7. in 8. aprila v Kobaridu in Bovcu, naslov: Primorski literarni zgodovinarji (posebej **Anton Ocvirk**). — **Marija Mercina** (marija.mercina@guest.arnes.si)

Predavanje o "odščiti avtorskih pravic". Vabimo vas na predavanje profesorja **Ebena Moglena** z naslovom "Freeing the mind: free software and the death of proprietary culture", v torek 21.12 ob 12:15 v sivi predavalnici Pravne fakultete. Več o njem lahko izveste na http://en.wikipedia.org/wiki/Eben_Moglen — [**Tomaz Erjavec** (tomaz.erjavec@ijs.si)] 20. dec. 2004

JOTA – Jezikovnotehnoški abonma. 4. januarja 2005 ob 18.00 bo predaval **Jure Leskovec** (IJS in CMU): Učenje povzemanja besedil s pretvorbo v semantično mrežo. — Pri avtomatski izdelavi povzetkov iz besedil (sumarizaciji) zelimo iz vhodnega besedila pridobiti krajše besedilo, ki bi pa ohranilo čim več pomembne informacije iz vhodnega besedila. Na trgu je trenutno več produktov za sumarizacijo, ki pa vsi delujejo na osnovi rangiranja in selekcije stavkov iz osnovnega besedila – povzetek je torej predstavljen kot množica izbranih stavkov iz originalnega besedila. V našem pristopu smo ubrali drugačno pot. Dokument smo s pomočjo kompleksne lingvistične analize predelali v semantično mrežo (sestavljeno iz relacij tipa osebek-povedek-predmet), ki skusa "razumeti" besedilo na globljem nivoju. Na taki "semantični" predstavitvi dokumentov smo uporabili metode strojnega učenja za modeliranje postopka, ki ga ljudje uporabljajo za izdelavo povzetkov. Rezultati so se izkazali kot zelo dobri - z modelom se zelo približamo ročno narejenim povzetkom besedil. — [**Špela Vintar**] 23. dec. 2004

Na spletni strani <http://www.temza.si/natecaj.htm> poteka prvi slovenski spletni literarni natečaj. K sodelovanju so lepo vabljeni vsi, ki ustvarjajo v slovenskem jeziku! — **Tanja Ahlin** (tanja_ahlin@yahoo.com), 26. dec. 2004

21. dec. 2004 se je na zagrebški južni slavistiki v prijetnem in gostoljubnem vzdušju dogajal kolokvij na temo bolonjske študijske reforme. Pripravil ga je

Zvonko Kovač, s slovenske strani so bili zraven **Vladimir Osolnik**, **Đurda Strsoglavec**, **Aleš Bjelčevič**, **Miran Štuhec**, **Peter Svetina** (Univerza v Celovcu) in **Miran Hladnik**; slednji je zavzetim slovenističnim študentom predaval o *Alamutu* in *Al Arafu*. — *miran*

Ljudje

Zlato plaketo za izjemne zasluge za razvoj univerze v Ljubljani je letos dobil **Tomo Korošec**, svečano listino najuspešnejšim mladim visokošolskim učiteljem pa **Igor Saksida**. — *Delo* 4. dec. 2004

Na Pedagoški fakulteti v Mariboru so v zadnjih mesecih diplomirale naslednje slovenistke (in slovenisti): **Matjaž Apat**, **Tanja Brčić**, **Barbara Gmeiner**, **Simona Horvat**, **Tadeja Janiš**, **Janja Kajnik**, **Denis Klampfer**, **Katja Koroša**, **Silva Kosi**, **Bojana Kovačič**, **Anita Krel**, **Lea Lehner**, **Katja Meško**, **Olga Novak**, **Aleksandra Ozmec**, **Mojca Pliberšek**, **Smiljan Pristavnik**, **Jasna Ranc**, **Silvija Sambt**, **Gordana Stepanovska**, **Tanja Tkauc**, **Petra Uvera**, **Lea Vaupotič**, **Nina Vozlič**, **Jerneja Zelenik**, **Manja Žugman**; **Damjana Medved**, **Marjana Lep**, **Tanja Mikša**, **Marjana Tršinar**, **Vesna Bercko**, **Marta Krejan**, **Branka Arko**, **Janko Durič**, **Katja Janko**, **Monika Kovačič**, **Barbara Ojsteršek**, **Petra Časl**, **Mojca Fridl**, **Helena Vauh**, **Vesna Breznik**, **Polona Gujtmán**, **Helena Kotnik**, na Filozofski fakulteti v Ljubljani pa tile: **Špela Arhar**, **Barbara Ban**, **Maja Brezovar**, **Vincencija Brilej**, **Luka Dasović**, **Jasna Drašček**, **Marta Dumendžič**, **Katarina Fekonja**, **Nina Florjanc**, **Selma Franov**, **Maja Godina**, **Barbara Goršič**, **Valentina Grabljevec**, **Katja Grilc**, **Tihana Gvozdič**, **Kristina Hočevar**, **Urška Jarnovič**, **Maja Jocif**, **Gordana Kenda**, **Boštjan Kernc**, **Ines Kocijančič**, **Marija Kokalj Auguštiner**, **Anica Koprivc**, **Andrej Koritnik**, **Urška Krvina**, **Vesna Malnar**, **Ana Miklavčič**, **Martina Paja**, **Ivana Petric**, **Mojca Podobnikar**, **David Puc**, **Tanja Rebernak**, **Lara Rebrica**, **Nina Romih**, **Tatnana Rupnik**, **Urška Simnovčič Pišek**, **Urška Stani**, **Mateja Šepić**, **Klavdija Šiško**, **Petra Trojar**, **Vladka Tucovič**, **Špela Udovič**, **Alenka Vidmar**, **Denis Viršek**, **Mirjam Vrhunc**, **Saša Zupančič**, **Mojca Žagar**, **Nina Žitko**.

Med letošnjimi nagrajenci Filozofske fakultete so naslednji slavisti: veliko priznanje so prejeli **Marko Stabej**, **Vladimir Osolnik** in **Anka Sollner Perdih**, priznanje FF pa je dobila **Ljubica Črnivec** za delo na lektoratu v Celovcu.

V Državnem zboru imamo tri slaviste: **Cveto Zalokar-Oražem**, **Majdo Potrato** in **Aleša Guliča**. Če jim prištejemo še **Zoltana Jana** iz Državnega sveta in ministra **Jureta Zupana**, ki sicer ni slavist, je pa slovitovec, lahko sklenemo, da skoraj že participiramo pri oblasti :) — *miran*

Iz literarnega Celja. V začetku decembra je bila v knjigarni in antikvariatu Antika v Celju, gostja literarnega večera **Polona Glavan**. O njeni novi knjigi *Gverilci* se je z njo pogovarjal spodaj podpisani osebek. — 14. decembra, prav tako v knjigarni Antika v Celju, je potekala predstavitev knjige *Moški v sobi*, **Zorana Pevca**, ki je izšla v založbi Apokalipse. K pesmim so, altruistično, prispevale spremne besede: **Stanislava Chrobakova Repar, Alenka Jovanovski, Mateja Komel Snoj, dr. Manca Košir, Lucija Stupica, Erika Vouk in Bina Štampe Žmavc**. Gosta večera sta bila mlada talentirana celjska pesnica **Anjuša Belehar** in pesnik **Ivan Hribernik**, ml. S piscem knjige in gostoma se je pogovarjal pesnik **Ivan Dobnik**. — V decembru je izšla tudi revija za kulturo in literaturo *Vsesledje*, ki jo izdaja Celjsko literarno društvo. Revija prinaša uvodnik glavnega urednika Zorana Pevca, ki nadaljuje tudi stalno rubriko Literarnico. V novi stalni rubriki Urbani Celjani **Jože Faganel**, kot njen direktor, piše o celjski Mohorjevi družbi. Predstavljena je knjigarna Antika, **Marijana Kolenko** se zavzema za gojenje in širjenje odnosa do slovenskega jezika, **Jasna Tomc** iz knjigarne Mladinska knjiga piše o svoji prežetosti s knjigami. **Jože Volfand** pa o Veronikini nagradi. Poezijo objavljata **Ivan Dobnik** in **Jože Štucin**, Miloš Gjergj Nikolla pa je kot začetnik albanske sodobne poezije predstavljen v prevodu **Mateja Krajnca** (prek angleščine). "Domača stran" je zapolnjena z literaturo celjskih avtorjev: **Metka Hojnik Verdev, Barbara Jelen, Barbara Jurič, Rok Komel, Tanja Petelinek, Ida Sekirnik, Ana Štucin, Slavica Tesovnik, Silva Železnik - Einfalt** (ponudi prevod Balantičevih pesmi v nemščino), **Blaž Šafarič** in **Amalija Škrobar**. V rubriki Slovstvena folkloristika je še nekaj pesmi, ki so jih podpisale: **Ivica Cvikel, Gabrijela Kaučič, Nada Jelovšek Nadana** in **Justina Strašek**. Revijo sklene še nekaj kratkih predstavitev knjig celjskih avtorjev. — **Zoran Pevec** (smilja.pevec@guest.arnes.si) 25. dec. 2004

Seja UO 22. decembra 2004

Udeležilo se je več kot 20 povabljenih (poleg članov UO tudi predstavniki sekcij). V sejni sobi Filozofske fakultete v Ljubljani so v slabih dveh urah prediskutirali vse točke dnevnega reda: 1. Poročilo o novomeškem kongresu (**Mimi Jovanovič, Marko Jesenšek**), 2. Tekmovanje za Cankarjevo priznanje: poročilo o seminarju, pismo društva zaskrbljenih staršev in perspektive (**Vlado Pirc, Marjana Lavrič**), 3. Priprave na lendavski kongres (**Štefan Kardoš**), 4. Razno: načrtovane članske ugodnosti, popravki Pravil, obveščanje, neaktivne sekcije, publikacije. 5. točka Na zdravje! se je v polovični zasedbi dogajala v kavarnici Puccini na vogalu Prešernove in Rimske. Precej besed so člani namenili finančnim zadregam in izkušnjam s pridobivanjem sponzorskih sredstev za organizacijo slavističnih kongresov in razlogom, zaradi katerih sta bila kongres in tekmovanje za Cankarjevo priznanje (skupaj z množico drugih prireditvev) leta 2004 umaknjena iz kataloga stalnega strokovnega spopolnjevanja, zaradi česar se

udeleženci ne morejo nadejati točk. Obstaja možnost, da se 2005 spet najdemo v katalogu, vendar to zaradi vrste cenejših izobraževalnih ponudb in omejenega časa in sredstev, ki jih ravnatelji namenjajo tem rečem, ne more bistveno vplivati na številčnost udeležbe na naših dveh prireditvah. **Janez Dolenc** je poročal o pripravah na praznovanje 100-letnice smrti slavista **Gregorja Kreka**, ki se bo dogajalo v Gradcu in na Četeni Ravni v Poljanski dolini 21. in 22. oktobra 2005 v organizaciji ZRC SAZU (**Jurij Fikfak**). Za kongres v Lendavi 6.–8. okt. 2005 je že izdelan privlačen kulturni program (madžarske popevke v slovenskem prevodu in izvedbi Rudija Ringbauerja in Halgato, *Vodnik po Porabju, Del tuha, romski pozdrav* in cedejka kot knjižno darilo, obisk dvojezičnega pouka v šoli, predstavitev madžarske narodne skupnosti, ogled Lendave, obisk glasbeno-gledališko-literarne prireditve Občutek za veter s **Ferijem Lainščkom** in drugimi, zanimive strokovne ekskurzije, kot jih znajo pripraviti Prekmurci ...). Kongresne teme bodo interkulturalna izmenjava (sodelovali bodo madžarski slovenisti in slovenski hungarsiti, slovenistika v Zagrebu in v Trstu), slavistična sekcija (**Niko Jež**) bo predstavila nove zahodnoslovanske študijske programe (češčine, slovaščine in poljščine) na FF v Ljubljani, didaktična sekcija pa okroglo mizo o vlogi staršev pri selekciji literarnega berila. 2005 mineva 100 let od rojstva slavista **Bratka Krefta**, ki jo bo treba ustrezno zaznamovati. — *miran*

Varia

Dobrotniki SDS. Avtorskemu honorarju v korist društva so se odpovedali **Elen Slavec**, **Martina Križaj Ortar** in **Petra Prohart Tomažič**, **Vlado Nartnik** pa že pred leti pomotoma dvakrat vplačani članarini.

Tisk in razpošiljanje Kronike 47 155.551 sit, Kronike 48 pa 160.862 sit. Storitve je prevzela Birografika Bori, Ljubljana.

Razpis

Do konca junija zbiramo predloge za nagrade Slavističnega društva, ki bodo podeljene na kongresu v Lendavi 6. okt. 2005. Prijavite prosim kandidate za nagrado za posebno uspešno pedagoško delo na osnovni in srednji šoli, za izredno uspešen diplomski in podiplomski študij. — Nagrade so iz simbolnega (listina) in materialnega dela (denarna nagrada). Predlagatelji so lahko člani Slavističnega društva Slovenije, pokrajinska slavistična društva, sekcije in upravni odbor Slavističnega društva Slovenije, mentorji kandidatov, predstojniki na univerzitetnih slovenistikah, lektorji na tujih univerzah. Pisni predlog mora vsebovati osebne podatke o kandidatu, opisati njegovo sodelovanje s Slavističnim društvom

Slovenije, podatke o predlagatelju in utemeljeno pisno oceno, ki so ji priložena dokazila in priporočila. Nagrado za izjemne uspehe pri poučevanju predmeta slovenski jezik in književnost v osnovnih in srednjih šolah prejme, kdor si je s svojim delom pridobil nesporen ugled med kolegi, učenci in v strokovni javnosti ter vsaj deset let uči navedeni predmet. Pri dodelitvi nagrad najuspešnejšim študentom slovenistike na dodiplomskem študiju se upoštevata povprečna ocena in trajanje študija, podeljujejo pa se študentom, ki so uspešno zaključili študij v preteklem študijskem letu. Nagrade za najuspešnejši podiplomski študij slovenistike prejmejo kandidati, ki so doštudirali na ustreznih smereh oddelkov na univerzi v Mariboru in Ljubljani. Nagrade se podeljujejo študentom, ki so uspešno zaključili študij v preteklem študijskem letu. Odločitev upravnega odbora Slavističnega društva Slovenije je dokončna. Upravni odbor Slavističnega društva Slovenije odloči, koliko nagrad bo podelil in kolikšna bo njihova višina, v skladu s finančnimi zmogljivostmi društev.

Mala šola opismenjevanja

V redovalnicah in različnih drugih seznamih, recimo tudi v tabelah z naslovi za nalepke, najdemo imena in priimke v napačnem vrstnem redu.

Slavist Franc	Pod vejico 3	6661	Podpičje
Pavopisnik Francka	Padlih literatov 69	3810	Zg. Novelsko

Kako jih zamenjamo? Označimo stolpec s priimkom in imenom, ga izrežemo (ctrl + x), odpremo nov dokument in tam stolpec odložimo (ctrl + v). Spet ga označimo, v meniju Tabela, Pretvori izberemo Tabelo v besedilo in dobimo

Slavist Franc
Pravopisnik Francka

Zdaj je treba dobljeno spet spraviti v tabelo, tokrat v dva stolpca. Gremo po menijih: Tabela, Pretvori, Besedilo v tabelo, Število stolpcev 2, Loči besedilo pri Drugo (v okencu napravimo presledek, ker želimo, da nov stolpec nastane na mestu presledka). Rezultat:

Slavist	Franc
Pavopisnik	Francka

Zdaj lahko zamenjamo vrstni red stolpcev (označimo stolpec z imeni, ctrl + x, ctrl + v) in vse skupaj prenesmo nazaj v prvotni dokument. Za dokaz, kako nam je uspelo, je tule na dnu strani žal premalo prostora – verjemite na besedo ali poizkusite sami.

Slavistično društvo Slovenije
Aškerčeva 2
1000 Ljubljana
[Http://www.ff.uni-lj.si/slovjez/sds/sds.html](http://www.ff.uni-lj.si/slovjez/sds/sds.html)

Prijavnica

Za kolege, ki bi želeli biti/postati člani Slavističnega društva Slovenije, pa še niso sporočili svojega naslova ali pa so se preselili. Ker jih nimamo v novem seznamu, jih ne moremo obveščati in jim pošiljati članskega gradiva. Podpisana prijavnica pomeni, da član sprejema Pravila Zveze društev Slavistično društvo Slovenije, objavljena na spletnih straneh društva <http://www.ff.uni-lj.si/slovjez/sds/pravilasds.html>. Med članske ugodnosti sodijo poleg *Kronike* še znižana naročnina na *Jezik in slovstvo* (3700 sit namesto 4700 sit) in na *Slavistično revijo* (3650 sit namesto 4800 sit) ter zelo znižani stroški registracije na kongresu SDS in drugih društvenih prireditvah.

Ime in priimek:

Natančen zasebni naslov:

Elektronski naslov:

Izobrazba in delovno mesto:

Ustanova/zaposlen na:

Datum:

Podpis:

Članarino **za leto 2005** (3800 sit) lahko do 15. februarja nakažete na račun svojega pokrajinskega Slavističnega društva (kontaktne podatke najdete na naših spletnih straneh), po tem datumu pa s plačilnim nalogom na račun Zveze društev Slavistično društvo Slovenije št. 02083-0018125980. Dodatna pojasnila daje računovodkinja Marija Kraner (Tiha ulica 11, 2000 Maribor, tel. 02 4711 172). Prijavnico pošljite na naslov **Miran Hladnik**, Filozofska fakulteta, Aškerčeva 2, 1000 Ljubljana ali na miran.hladnik@guest.arnes.si. — Vabimo vse, ki bi želeli sproti prejemati obvestila o različnih prireditvah, predavanjih in tiskovnih konferencah oziroma diskutirati na literarne, jezikovne, humanistične, izobraževalne teme, da sporočite svoje e-naslove oz. se prijavite na spletno stran <http://mailman.ijs.si/listinfo/slovlit>. Arhiv slovlitovskih objav od leta 2000 dalje je na naslovu <http://mailman.ijs.si/pipermail/slovlit/>.